

УДК 007:304:070

В. В. Гоян, А. І. Іщенко

**ТЕЛЕБАЧЕННЯ В НАУКОВИХ ПРАЦЯХ УКРАЇНСЬКИХ УЧЕНИХ
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДИСЕРТАЦІЙ 1980–2016 РР.)**

У статті йдеться про основні напрями дослідження історії, теорії та практики телебачення в журналістикознавстві та мистецтвознавстві. Проаналізовано кандидатські та докторські дисертації українських науковців, що охоплюють період 1980–2016 рр., коротко окреслено зміст наукових робіт та основні результати досліджень.

Ключові слова: журналістикознавство, телебачення, теорія та історія соціальних комунікацій, теорія та історія журналістики.

I. Вступ

Наукові знання про телебачення як вид масмедіа збиралися й накопичувалися поетапно. У цьому матеріалі ми спробуємо проаналізувати джерельну базу з метою визначення перспективних напрямів дослідження телебачення в контексті історії та теорії української журналістики. Ця розвідка може бути корисною для студентів магістратури, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів, практиків ефірного мовлення.

Здобутки українських учених оприлюднені на наукових конференціях, викладені на сторінках профільних видань, у монографіях, дисертаціях, науково-популярній, навчально-методичній, словниково-довідниковій літературі. Чимало праць широко цитуються, водночас деякі джерела науковці несправедливо оминають. Гадаємо, варто не лише знати імена дослідників та напрямів, розроблені українськими вченими, а й орієнтуватися, наскільки справдилися прогнози та запропоновані в дисертаціях гіпотези, адже науковий інтерес до сфери аудіовізуальних екранних медіа традиційно високий: щороку в спеціалізованих учених радах успішно захищаються «телевізійні» дисертації, водночас затверджуються нові теми, і молодим науковцям годилося б ознайомитися зі здобутками та напрацюваннями тих, хто торував цей шлях раніше.

II. Постановка завдання

Дисертації, присвячені проблематиці телебачення, охоплюють не лише журналістикознавчі, а й політологічні, культурологічні, мовознавчі, філософські, мистецтвознавчі аспекти наукового пошуку. Об'єктом статті є кандидатські й докторські дисертації, присвячені проблематиці телебачення, які охоплюють період 1980–2016 рр., опис головних аспектів та стислий переказ суті досліджень. Матеріалом дослідження є кандидатські та докторські дисертації, присвячені різним аспектам з проблематики телебачення.

У статті запропоновано систематизувати дисертаційні роботи за хронологічними й тематичними параметрами. Дослідження, присвячені проблематиці телебачення, різноманітні, однак ще багато аспектів телевізійної тематики залишаються недостатньо висвітленими або ж такими, які потребують нового осмислення науковцями.

III. Результати

Починаючи з 1980-х рр., зростає кількість дисертацій філологічного спрямування зі спеціальності «Журналістика». Отже, поряд із мистецтвознавчими, культурологічними напрямами дослідження телебачення як виду мистецтва, традиційно багатограними й оригінальними, заявила про себе й тенденція вивчення телебачення як однієї зі складових системи засобів масової комунікації.

Серед дисертаційних розвідок цього періоду виокремимо праці українських науковців, які започаткували традицію об'єктивного вивчення телебачення. Так, Т. Щербатюк охарактеризувала структурні особливості телебачення України як типу республіканського мовлення (1982 р.) та визначила основні тенденції його розвитку [43]. Вчена довела, що витoki українського телебачення сягають довоєнних 1930-х рр., прикладом чому слугує телевізійна трансляція з Київського телецентру 1 лютого 1939 р. На думку Т. Щербатюк, цей перший телевізійний ефір – одна зі знакових подій в історії українського телебачення. Інший дослідник, З. Дмитровський, розглянув специфіку телевізійної інформації й особливості її функціонування в інформаційних програмах на матеріалах українського телебачення (1988 р.), що започаткувало етап досліджень інформаційних програм, жанрів та інформації на телебаченні загалом у соціальнокомунікаційній науці [17]; Ю. Арешенков у своїй кандидатській дисертації (1989 р.) проаналізував граматичну структуру мови коментатора телевізійних і радіопрограм [2].

У дослідженнях другої половини 1990-х – початку 2000-х рр. вживають нові терміни, поняття, аналізують новітні види й жанри аудіовізуальних засобів масової інформації. Зокрема, В. Гоян сконцентрувала увагу на вивченні становлення й розвитку інформаційного телебачення, специфіці типомформотворення інформаційних телепрограм. У кандидатській дисертації «Інформацій-

на телепрограма: типологічна характеристика, параметри діяльності журналіста» (1999 р.) вона дослідила механізми структурної та типологічної побудови інформаційної телепрограми, які безпосередньо пов'язані зі стилістичними й жанровими особливостями інформаційного телебачення, розглянула специфіку професійної діяльності журналіста в інформаційному типі мовлення. Дослідниця вперше ввела такі поняття, як: персоніфікація інформації, екранний імідж телевізійного журналіста, зображальна естетика та кольористика інформаційної телепрограми тощо, надала практичні рекомендації щодо подальшого функціонування інформаційного телемовлення в Україні [11].

У 2000-х рр. українські журналістикознавці розширюють тематичне поле наукових пошуків у галузі телебачення. Скажімо, Т. Федорів (2004 р.) та М. Малий (2005 р.) присвятили кандидатські дисертації інформаційному типу телевізійного мовлення, зокрема з огляду на еволюційний розвиток інформаційного мовлення в світовому медіапросторі, стилістичну, структурну палітру теленовин у контексті міжнародної тематики [22] та політичної комунікації [29]. На матеріалі загальнонаціональних телеканалів структуру телевізійного інформаційного тексту [34] дослідила в кандидатській дисертації Л. Поліщук (2006 р.). Підкреслимо, що інформаційний тип мовлення є відкритим для нових наукових дискусій. Так, Ю. Кияшко висвітлила комунікаційні аспекти організації відеоряду в сучасному інформаційному телемовленні (2012 р.) та в ході експерименту з'ясувала специфіку й основні фактори, що формують домінуючий тип глядацького сприйняття відеоряду в інформаційних телесюжетах [21]; Ю. Гаврилець на матеріалі телевізійних новин дослідив короткотривалі медіаефекти в молодіжних студентських групах (2013 р.). З огляду на цікавий міждисциплінарний характер роботи (дослідження проведено за участю двох підрозділів Київського університету – Інституту журналістики та Інституту біології), очевидно, що таких робіт в українській, як і в світовій науці, мало. На сьогодні цю дисертацію вважають однією з ґрунтовних робіт у царині вивчення ефектів впливу масмедіа [9]; А. Шевченко розкрила телерепортаж як інструмент інмутації сприйняття реальності засудженими (2013 р.), у її дисертації вдосконалено опис існуючої кваліфікації соціальнокомунікаційних технологій Г. Поцепцова, Н. Зражевської, О. Коновця, О. Холода [41].

Завдяки новим мультимедійним, телекомунікаційним технологіям, інформаційний сегмент телемовлення продовжує активно розвиватися, а контент, структура, стилістика інформаційних програм залишаються актуальною темою для науковців.

Перспективним напрямом регіонального та місцевого телебачення, його ролі в суспільно-політичному житті країни, співпраці із загальнонаціональним мовленням [24] присвячені кандидатські дисертації В. Нахапетова (2000 р.) та І. Пенчук (2003). І. Пенчук досліджує місцеве телебачення в контексті національної свідомості молоді [26]. До проблем формування духовності молоді в морально-етичному аспекті [36] звертається Н. Темех (2005), а концептуальні засади телепрограм для дітей та юнацтва [20] висвітлює у своїй науковій розвідці К. Кошак (2007 р.). Основні аспекти функціонування та тематичні напрями регіонального телебачення в контексті національно-патріотичного виховання дітей [6] дослідила у своїй дисертації О. Білоус (2013). Важливо, що роль, функції та специфіка місцевого (регіонального) телевізійного мовлення залишаються в полі зору українських учених протягом описуваного в цій статті періоду. Тема національно-патріотичного виховання дітей засобами телебачення розглянута й на рівні докторської дисертації І. Пенчук. Крім того, реформування інформаційного простору на початку 1990-х і створення сотень регіональних телекомпаній поклало початок індивідуальному підходу до розробки конкурентоспроможних програмних концепцій. Українські ЗМК вирвалися з-під централізованої влади, разом з тим місцеве мовлення перестало бути провінційним, творчо застосовуючи досвід телевізійного менеджменту національних телемовців.

Праця Н. Симоніної (2004 р.) зосереджена на теоретико-практичних аспектах висвітлення політичної тематики на телеекрані, проблемі формування образу політичного лідера засобами телебачення [33]. У політологічному розрізі специфіку функціонування національного телепростору в умовах демократії [32] дослідила в кандидатській дисертації Г. Сашук. На матеріалах зарубіжного досвіду та на основі українських реалій побудовано кандидатську роботу Н. Гусак (2005 р.). Наукова новизна дисертації полягає в тому, що в роботі вперше в українському журналістикознавстві системно вивчається дуальна схема діяльності телебачення як засобу масової інформації, його суспільні функції, визначаються національні особливості формування громадського ТБ у країнах Західної Європи, розглядаються можливості його формування в Україні [14].

Особливості міжкультурного діалогу на прикладі функціонування французького телебачення розглянуто в кандидатській дисертації С. Вернигори (2013 р.). Порівняльний аналіз українського та французького телебачення засвідчив, що йдеться про дві надзвичайно різні культури з погляду динаміки галузі та менталітету націй, водночас, якщо оцінювати духовний зміст культурних надбань, то ці дві культури є надзвичайно подібними [8].

Проблеми телевізійного спілкування, мовні, іміджеві, комунікаційні характеристики особистості телеведучого, роль телекомунікатора в процесі налагодження контакту з телеглядачем, особливості формування екранного образу тележурналіста, телеканалу, стандарти телевізійного спілкування [1] дослідила в кандидатській дисертації М. Андрущенко (2004 р.).

Технологія створення контактної телевізійної програми в контексті українського телебачення [7] описана М. Бурмакою (2004 р.), жанровим діалогічним формам сучасного українського телебачення [40] присвячена дисертація Т. Шальман (2007 р.), різновиди та жанрові форми авторського телебачення [42] дослідила А. Шоріна (2008 р.). Загалом зазначені вище дисертаційні роботи присвячені аналізу та вивченню телевізійного контенту в різних його виявах: контактні, діалогічні, авторські форми телепрограм на українському телебаченні.

Розвиток нових телекомунікаційних технологій, специфіка функціонування телебачення в Інтернеті, використання конвергентної журналістики – усе це розширює тематику дослідження телебачення. Так, ефективному використанню документів мережі Інтернет у тележурналістиці [33] присвячено кандидатську дисертацію Ю. Снурнікової (2006 р.); дослідження телеповідомлення з позицій засад семіотики, методу застосування семіотичних знань в екранній культурі розробила В. Бабенко (2008 р.). Зокрема, у роботі йдеться про вплив семіотичного інструментарію на якість телевізійної продукції українських загальнонаціональних каналів залежно від обраної тактики та стратегії в соціокультурній діяльності [3]. Тенденції та стратегії телевізійного маркетингу в Україні [39] окреслено в кандидатській дисертації І. Черемних (2009), інтенсифікацію інформації як домінанту сучасного телевізійного дискурсу [5] вивчила С. Біланчук (2013); соціально-комунікаційні моделі та технології інтерактивного телебачення [45] дослідила О. Ятчук (2014 р.); теоретичні та практичні аспекти інтерактивності в телемовленні [28] висвітлила А. Полісученко (2014 р.); дослідження структури та функціонування бізнесового контенту на українському телебаченні [16] здійснено в дисертації О. Демченка (2014 р.). Згадані вище дисертації зорієнтовані на історію та теорію соціальних комунікацій, прикладні соціально-комунікаційні технології, історію та теорію журналістики. Екранне мистецтво також не залишається поза увагою соціально-комунікаційної науки. Так, О. Драчова (2013) присвятила кандидатську дисертацію семіотиці кіно в сучасній українській екранній публіцистиці [18].

Серед дисертацій останніх років варто відзначити, зокрема: В. Загороднюк «Становлення соціально-комунікаційної технології «ед'ютейнмент» на перспективі її впровадження на українському телебаченні» (2015 р.), де на основі всебічного аналізу комунікаційної технології ед'ютейнмент аргументовано актуальність впровадження цієї технології, виявлено чинники її ефективності та запропоновано рекомендації щодо оптимізації роботи телевізійного каналу для дитячої аудиторії на засадах технології «освіта+розвага» [19]. Н. Островська здійснила системне визначення особливостей соціальнокомунікаційних технологій в українському контенті політичних ток-шоу у праці «Особливості соціально-комунікаційних технологій політичних ток-шоу в ефірі українських каналів» (2015 р.) [25]. Т. Рогова вивчила іміджеві характеристики ведучих інформаційно-розважальних телепрограм України (2015 р.), наукова новизна її роботи полягає в комплексному дослідженні, що містить історичний аналіз функціонування українського телебачення 1985–2015 рр, специфіку іміджу ведучих та впливу екранних мовців на аудиторію [31]. А. Смуць у дисертації «Релігійний контент християнського спрямування в сучасному українському телепросторі» (2015 р.) провів дослідження релігійних програм на семи світських і восьми релігійних телевізійних каналах за період 1991–2014 рр. й виявив ключові змістові характеристики програм, розглянув практику функціонування міжконфесійного телебачення, виробив рекомендації щодо вдосконалення релігійного контенту в мовленні українських світських і християнських релігійних телеканалів [35].

Телебачення як об'єкт наукових інтересів соціокомунікаційної сфери не залишилося поза увагою дослідників і в 2016 р. Зокрема, П. Дворянин у дисертації «Новини на регіональному телебаченні: українськоцентрична парадигма» (2016 р.) досліджує проблему створення якісного інформаційного продукту, з огляду на регіональну специфіку, програмну концепцію, соціокультурні орієнтири (розглянуто тематично-змістовий аспект теленовин регіональних компаній Вінниці, Львова, Харкова, Сум та Криму) [15]. У дисертації А. Мисечко «Інформаційна програма в Україні: традиції і трансформації» (2016 р.) не лише систематизовано наукові здобутки журналістикознавців у галузі інформаційного мовлення, а й уперше проілюстровано на емпіричному матеріалі випусків новин і дев'яти особистих інтерв'ю з фахівцями інформаційного телебачення традиції та трансформації в змістовому наповненні й зовнішньому оформленні щоденних інформаційних та інформаційно-розважальних програм новин у трирівневому зрізі: «UA: Перший» (державне мережеве телебачення), «Новий канал» (комерційний мережевий телемовник), «Центральний канал» (державна локальна компанія) [23]. У дисертаційній розвідці В. Юшко «Емотивні елементи в телевізійних програмах (на прикладі телепередач «Голос країни». «Х-Фактор» та «Фольк-Мусік») запропоновано типологію емотивних елементів музично-розважальних телевізійних програм, виведено схему емоційного реагування глядачів на емотивні елементи телевізійного контенту [44].

Звертаючи увагу на докторські дисертації, відзначимо, що праць, які би охопили шар екранних медіа та мистецтв, поки лише декілька. Насамперед, згадаємо докторську дисертацію з мистецтвознавства українського дослідника теорії та практики режисури В. Горпенка (2000 р.), у якій проаналізовано режисуру екранних видовищ, специфіку архітекtonіки аудіовізуальних творів сучасного мистецтва [13].

Докторські дисертації, присвячені актуальним питанням телебачення, демонструють нові, самобутні ідеї, формують новітній шар теорії телебачення та окреслюють нові актуальні напря-

ми для подальших медіадосліджень. Це, зокрема, помітно й у докторській дисертації із соціальних комунікацій, яку виконала дослідниця історії, теорії та практики телебачення В. Гоян (2012 р). Авторка вдалася до аналізу журналістської творчості в телеефірі, з огляду на особливу екранну специфіку та візуально-вербальні компоненти телевізійної комунікації й довела, що «теорія тележурналістики потребує корекції з огляду на нове трактування професії як виняткової творчості. Тому, формуючи концепцію про телебачення як вид творчої професійної діяльності телевізійного журналіста, необхідно аналізувати цю масмедійну сферу багатовекторно, враховуючи пласт історичних, наукових та практичних знань у контексті функціональної, типологічної, жанрової специфіки телевізійної (екранної) комунікації, діалогічної (політологічної), мовностилістичної, звукозорової природи телебачення, особливостей фахової творчої реалізації журналіста в цьому сегменті масової комунікації й масової культури» [12].

IV. Висновки

На сьогодні завершився підготовчий етап формування української наукової школи журналістикознавства та теорії масової комунікації. Цей напрям включено до переліку наукових шкіл Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Досягненням наукової школи журналістикознавства та теорії масової комунікації є розробка наукової концепції розвитку журналістикознавства в Україні, а також єдиної поняттєво-термінологічної системи. У цьому контексті журналістики, зокрема, телевізійну, розглядають як предмет фаху, сферу творчої діяльності, науковий напрям, а вищі навчальні заклади, які готують професійні кадри для ЗМК, є осередками освіти, науки та творчості.

Загалом за період 1980–2016 рр. виконано десятки якісних наукових досліджень, присвячених різноманітним аспектам функціонування телебачення. Ці дисертації створюють наукове тло історії, теорії та практики українського телебачення як виду масмедіа та мистецтва, водночас вказують перспективні для подальших наукових розвідок теми.

Список використаної літератури

1. Андрищенко М. Ю. Творення іміджу телебачення України : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08 / М. Ю. Андрищенко. – Київ, 2004. – 19 с.
2. Арешенков Ю. О. Грамматическая структура комментаторской речи (на материале информационных передач Украинского телевидения и радио) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.01.10 / Ю. О. Арешенков. – Днепропетровск, 1989. – 20 с.
3. Бабенко В. В. Семіотичний інструментарій у комунікативній стратегії українського телебачення : автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком. : 27.00.06 / В. В. Бабенко. – Київ, 2008. – 15 с.
4. Барановська І. М. Становлення й розвиток українського журналістикознавства другої половини ХХ століття (проблематика дисертаційних досліджень) [Електронний ресурс] / І. М. Барановська // Наукові записки Інституту журналістики. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1680>.
5. Біланчук С. М. Інформаційна інтенсифікація як домінанта сучасного телевізійного дискурсу : автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком. : 27.00.04 / С. М. Біланчук. – Запоріжжя, 2013. – 20 с.
6. Білоус О. М. Регіональне телебачення України в контексті національно-патріотичного виховання дітей: концепція, принципи, тематика : автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком. : 27.00.04 / О. М. Білоус. – Київ, 2013. – 19 с.
7. Бурмака М. В. Технологія створення контактної телевізійної програми в контексті українського телебачення : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08 / М. В. Бурмака. – Київ, 2004. – 244 с.
8. Вернигора С. М. Французьке телебачення в Україні: особливості міжкультурного діалогу : автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком. : 27.00.04 / С. М. Вернигора. – Київ, 2013. – 16 с.
9. Гаврилець Ю. Д. Короткотривалі медіаефекти в молодіжних студентських групах (на матеріалі теленовін) : автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком. : 27.00.01 / Ю. Д. Гаврилець. – Київ, 2013. – 16 с.
10. Гоян В. В. Журналістська творчість на телебаченні : монографія / В. В. Гоян. – Київ : Київ. ун-т, 2011. – 319 с.
11. Гоян В. В. Інформаційна телевізійна програма: Типологічна характеристика, параметри діяльності журналіста : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08 / В. В. Гоян. – Київ, 1999. – 19 с.
12. Гоян В. В. Телебачення як вид журналістської творчості: візуально-вербальні компоненти екранної комунікації : автореф. дис. ... д-ра наук із соц. ком. : 27.00.01 / В. В. Гоян. – Київ, 2012. – 36 с.
13. Горпенко В. Г. Архітектоніка фільму. Режисерські засоби і способи формування екранного видовища : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.01, 17.00.04 / В. Г. Горпенко. – Київ, 2000. – 34 с.
14. Гусак Н. А. Громадське ТБ як форма організації та функціонування телемовлення (зарубіжний досвід та українські реалії) : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08 / Н. А. Гусак. – Львів, 2005. – 17 с.
15. Дворянин П. Я. Новини на регіональному телебаченні: українськоцентрична парадигма : автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком. : 27.00.04 / П. Я. Дворянин. – Львів, 2016. – 20 с.
16. Демченко О. А. Бізнесовий контент в телевізійному мовленні: структура і функціонування : автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком. : 27.00.06 / О. А. Демченко. – Київ, 2015. – 16 с.

17. Дмитровський З. Е. Телевизійна інформація: специфіка, форми, методика (на матеріалах Українського телебачення): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.10 / З. Е. Дмитровський. – Київ, 1988. – 16 с.
18. Драчова О. П. Семіотика кіно у сучасній екранній публіцистиці: автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком.: 27.00.04 / О. П. Драчова. – Запоріжжя, 2013. – 20 с.
19. Загороднюк В. Є. Становлення соціально-комунікаційної технології «ед'ютейнмент» та перспективи її впровадження на українському телебаченні: автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком.: 27.00.06 / В. Є. Загороднюк. – Київ, 2015. – 16 с.
20. Кошак К. О. Українські телепрограми для дітей та юнацтва: концептуальні засади особливості: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / К. О. Кошак. – Київ, 2007. – 20 с.
21. Кияшко Ю. П. Комунікаційні аспекти в організації відеоряду в сучасному інформаційному телемовленні: автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком.: 27.00.04 / Ю. П. Кияшко. – Запоріжжя, 2012. – 20 с.
22. Малий М. В. Міжнародний відділ новин на телебаченні: організаційний жанрово-творчий і технічний потенціал: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / М. В. Малий. – Київ, 2005. – 20 с.
23. Мисечко А. О. Інформаційна телевізійна в Україні: традиції і трансформації: автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком.: 27.00.01 / А. О. Мисечко. – Київ, 2016. – 16 с.
24. Нахапетов В. М. Роль місцевого телебачення у політичних кампаніях: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / В. М. Нахапетов. – Київ, 2000. – 16 с.
25. Островська Н. В. Особливості соціальнокомунікаційних технологій політичних ток-шоу в ефірі українських телеканалів: автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком.: 27.00.06 / Н. В. Островська. – Київ, 2015. – 16 с.
26. Пенчук І. Л. Регіональне телебачення і радіомовлення в контексті формування національної свідомості молоді: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / І. Л. Пенчук. – Київ, 2003. – 19 с.
27. Пенчук І. Л. Телебачення для дітей в Україні: інформаційно-емоційний і змістовно-тематичний потенціал: автореф. дис. ... д-ра наук із соц. ком.: 27.00.04 / І. Л. Пенчук. – Запоріжжя, 2012. – 40 с.
28. Полісученко А. Ю. Інтерактивність у телевізійному мовленні України: теорія і практика: автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком.: 27.00.01 / А. Ю. Полісученко. – Київ, 2014. – 16 с.
29. Поліщук Л. Д. Структура телевізійного інформаційного тексту (за матеріалами загальнонаціональних каналів): дис. канд. ... філол. наук: 10.01.08 / Л. Д. Поліщук. – Київ, 2006. – 18 с.
30. Різун В. В. Здобутки українського журналістикознавства в Київському університеті / В. В. Різун // Українське журналістикознавство. Дисертаційні дослідження, 1982–2000 рр. / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка; укл. Б. І. Черняков. – Київ, 2000. – 4 с.
31. Рогова Т. А. Іміджеві характеристики інформаційно-розважальних телепрограм України: автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком.: 27.00.01 / Т. А. Рогова. – Київ, 2015. – 16 с.
32. Сашук Г. М. Безпекові імперативи телевізійного простору України: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.03 / Г. М. Сашук. – Київ, 2004. – 16 с.
33. Симоніна Н. В. Формування образу політичного лідера засобами телебачення (вітчизняний і світовий досвід): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / Н. В. Симоніна. – Київ, 2004. – 24 с.
34. Снурнікова Ю. М. Ефективне використання електронних документів мережі Інтернет в тележурналістиці: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / Ю. М. Снурнікова. – Київ, 2006. – 20 с.
35. Смуць А. Г. Релігійний контент християнського спрямування в сучасному українському телепросторі: автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком.: 27.00.06 / А. Г. Смуць. – Київ, 2015. – 16 с.
36. Темех Н. Д. Українське телебачення і проблеми формування духовності молоді: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / Н. Д. Темех. – Львів, 2005. – 21 с.
37. Українське журналістикознавство. Дисертаційні дослідження, 1982–2000 рр. / уклад. Б. І. Черняков. – Київ, 2000.
38. Федорів Т. В. Телевізійні новини в політичній комунікації України: жанрова типологія, технологія виробництва, взаємодія з аудиторією: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / Т. В. Федорів. – Київ, 2004. – 18 с.
39. Черемних І. В. Телевізійний маркетинг в Україні: тенденції та стратегії: автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком.: 27.00.01 / І. В. Черемних. – Київ, 2009. – 16 с.
40. Шальман Т. М. Жанрові діалогічні форми сучасного українського телебачення: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / Т. М. Шальман. – Київ, 2007. – 19 с.
41. Шевченко А. С. Телерепортаж як інструмент інмутації сприйняття реальності засудженими: автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком.: 27.00.06 / А. С. Шевченко. – Київ, 2013. – 18 с.
42. Шоріна А. Ю. Авторське телебачення: жанрові форми та різновиди: автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком.: 27.00.04 / А. Ю. Шоріна. – Київ, 2008. – 17 с.
43. Щербатюк Т. В. Украинское телевидение как тип республиканской телевизионной программы. Формирование и современные тенденции развития: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.10 / Т. В. Щербатюк. – Київ, 1982. – 23 с.

44. Юшко В. В. Емотивні елементи в телевізійних програмах (на прикладі телепередач «Голос країни», «Х-Фактор» та «Фольк-Music» : автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком. : 27.00.06 / В. В. Кияшко. – Київ, 2016. – 18 с.
45. Ятчук О. М. Соціально-комунікаційні моделі та технології інтерактивного телебачення : автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком. : 27.00.01 / О. М. Ятчук. – Київ, 2014. – 15 с.

Стаття надійшла до редакції 02.06.2016.

Гоян В. В., Ищенко А. И. Телевидение в научных работах украинских ученых (по материалам диссертаций 1980–2016 гг.)

В статье представлены основные направления исследования истории, теории и практики телевидения в журналистике и искусствоведении. Проанализированы кандидатские и докторские диссертации украинских ученых за период 1980–2016 гг., кратко изложено содержание научных работ и основные результаты исследований.

Ключевые слова: журналистика, телевидение, теория и история социальных коммуникаций, теория и история журналистики, кандидатская диссертация, докторская диссертация.

Goyan V., Ishchenko A. Television in the scientific works of Ukrainian scientists (based on Thesis 1980–2016)

The article presents the main areas of study of the history, theory and television practice. Analyzed doctoral and PhD thesis of the Ukrainian scientists in the period from 1980 to 2016. Summarized the content of scientific works and the main research results. Thesis on the problems of TV cover not only journalism but also political, cultural, linguistic, philosophical, scientific research aspects of art. The object of the article is the candidate's and doctoral thesis on the problems of television, covering the period from 1980 to 2016, a description of the main aspects and merits a brief transfer studies. Material research are Phd and doctoral thesis on diverse aspects of issues channels.

In the article organize dissertations on thematic and chronological parameters. Studies on the problems of television variety, but many aspects of television themes are not illuminated, or those that require new thinking by scientists. Since the 1980s of last century, a growing number of dissertations Philological focus on specialty «Journalism». So, along with art history, cultural studies areas of television as an art form traditionally multifaceted and original, and declared itself a trend study of television as one of the components of the system of mass communication. Achievement of scientific school of journalism and mass communication theory is to develop the scientific concept of development journalism in Ukraine and a common conceptual and terminological system. In this context, journalism, especially television, is seen as a subject specialty, the scope of creative activity, scientific direction and universities that train professional personnel for the mass media, are centers of education, science and creativity. In total, since 1980 to 2016 made dozens of quality journalism research studies on various aspects of television. These theses create academic background history, theory and practice of Ukrainian television as a form of mass media and the arts, while promising point for further scientific studies subject.

Key words: journalism, television, theory and history of social communication, theory and history of journalism, Phd thesis, doctoral thesis.